

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE MEMBRIS ECCLE-||SIAE MILITANTIS,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XIV. De distinctione Episcopi & Presbyteri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53880)

CAPVT XIV.

De distinctione Episcopi & Presbyteri.

XISTIT igitur quæstio: *Sine Presbyter idem omnino quod Episcopus, ac præsertim iure diuino.* Fuit antiqua hæresis Aërij, teste Epiphano, hæc. 75. & August. lib. de hæresibus, cap. 53. nihil interesse inter Episcopum & Presbyterum; quam hæresim propterea ille videretur excogitasse, ut se ipse consolaretur, quod Episcopus factus non esset, ut aperte significat Epiphanius. Eandem hæresim postea sequutus est Ioannes VViclefus, teste Thoma VValdensi lib. 2. doct. fidei, artic. 3. cap. 60. & nostris temporibus Lutherani & Calvinistæ. siquidem Ioann. CALVINVS lib. 4. Instit. cap. 4. §. 2. sic loquitur: *Quibus docendi munus iniunctum erat, eos omnes nominabant Presbyteros, illi ex suo numero in singulis ciuitatibus unum eligebant, cui specialiter dabant titulum Episcopi, ne ex æqualitate, ut fieri solet, dissidia nascerentur; neq; tamen sic honore, & dignitate superior erat Episcopus, ut dominium in collegas haberet, sed quas partes habet consul in senatu, ut referat de negotiis, consulendo, monendo, hortando, aliis præeat, auctoritate sua totam actionem regat, & quod decretum communi consilio fuerit, exequatur. Id munus sustinebat Episcopus in Presbyterorum cætu; atq; id ipsum pro temporum necessitate fuisse humano consensu inductum, fatentur ipsi veteres.* Hæc ille. Non dissimilia habent Martinus Kemnitius in examine sess. 23. Concilij Trident. Necnon & Erasmus annotatione ad 4. caput 1. ad Timotheum.

*hæresis nihil inter
E & Presbytero*

At Ecclesia Catholica distinctionem agnoscit, ac docet, iure diuino Episcopatum Presbyterio maiorem esse, tum ordinis potestate, tum etiam iurisdictione: sic enim loquitur Concilium Triden. sess. 23. cap. 4. *Proinde sacrosancta Synodus declarat præter ceteros Ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum ordinem præcipue pertinere, & positos, sicut Apostolus ait, à Spiritu sancto regere Ecclesiam Dei, eosq; Presbyteris superiores esse, &c. Et canon. 6. Si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse hierarchiam diuina ordinatione institutam, quæ*

constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris, anathema sit. Et can. 7. Si quis dixerit Episcopos non esse Presbyteris superiores, etc. anathema sit. Eandem sententiam docent, & defendunt Theologi Doctores apud Magistrum in lib. 4. sent. d. 24. & S. Thom. in 2. 2. q. 184. art. 6.

Nos igitur omitta illa quaestione, quae ad disputationem de Sacramentis pertinet; Sitne vnus ordo, vnūmue Sacramentum Episcopatus, & Presbyterij, an duotria demonstrare conabimur. PRIMO, iure diuino maiorem esse Episcopum Presbytero, quod attinet ad ordinis potestatem. SECUNDO, maiorem esse etiam quantum ad iurisdictionem. TERTIO, Episcopos in veteri Ecclesia non fuisse in cœtu Presbyterorum, quasi Consules in senatu, sed quasi Reges ac Principes in cœtu Consiliariorum.

Quod ad PRIMVM attinet, facile probari potest, Episcopum maiorem esse Presbytero, quantum ad ordinis potestatem, idque iure diuino; Nam solus Episcopus ordinare potest Presbyteros, & eo modo generare Patres Ecclesiae, vt Epiphanius ratiocinatur aduersus Aërium: Presbyteri autem ordinate non possunt, sed solūm baptizare, & eo modo filios Ecclesiae generare, id autem ita esse docet Damasus in epist. 3. Item Concilium Antiochenum, cap. 10. & Anacrynum canone 12. Epiphanius hæres. 75. Chrysostomus, Theodoretus, Theophylactus, & Oecumenius, in 3. & 4. cap. ad Timoth. Item sanctus Hieronymus in epist. 85. ad Euaagriū: Quid facit, inquit, Episcopus excepta ordinatione, quod Presbyter non faciat? Denique S. Leo epist. 88. idem docet, & Ecclesiae consuetudo. Nunquam enim est auditū, quod Presbyteri Presbyteros, aut Diaconos, nedum Episcopos ordinauerint.

Esse autem ex iure diuino, vt soli Episcopi ordinent, inde colligitur, quod habebatur irritum, si quid in ea re fecissent, qui veri Episcopi non erant. Sic enim scribit Gregorius III. in epist. ad Bonifacium: Presbyteri quos reperisti, si incogniti fuerint viri illi, qui ordinant: & dubium est eos Episcopos fuisse, aut qui eos ordinauerint, si bonae actionis, viriq; Caribitici sint, et ipsi Presbyteri in ministerio Christi Dei sancta lege docti, ab Episcopo suo benedictionem Presbyteratus suscipiant, & consecrentur, & sic ministerio sacro fungantur. Et
anc

ante eum DAMASVS in epist. 3. loquens de Chorepiscopis, qui cum solum Presbyteri essent, Pontificum more ordinare audebant: *Vacuum, inquit, est & inane, quidquid in predicto sacerdotij summi egerunt ministerio.* At certe si iure diuino Presbyteri ex ipsa sua ordinatione, id est, ex caractere suo sacerdotali haberent, vt ordinare possent, non esset irritum quod facerent, tamen prohibente Ecclesia facerent. Præterea cum ordinationis Sacramentum sit (vt etiam Caluinus admittit) & Sacramenta omnia à Deo sint instituta, certe qui maior est ordinis potestate, quæ per Sacramentum ordinationis accipitur, is quoque maior sit ex diuina institutione necesse est.

Idem argumentum fieri potest ex confirmatione baptizatorum, & templorum atq; altarium consecratione. Constat enim solos Episcopos, vt ordinarios Ministros, confirmationis Sacramentum posse conferre, necnon templa & altaria consecrare, neque id Presbyteris licere, vt S. LEO docet in epist. ad Episcopos Germaniæ & Galliæ, & ante eum Damafus in epist. 3. de Chorepiscopis, & ante vtrumq; Dionysius, cap. 4. & 5. Ecclesiasticæ hierarchiæ, vbi dicit solum Episcopum diuina ordinatione Chrisma consecrare; quin etiam videmus Actor. 8. Apostolos ipsos, quibus Episcopi succedunt, missos, vt per manus impositionem, darent Spiritum sanctum iam baptizatis.

Quod ad SECVNDVM attinet de potestate iurisdictionis, Episcopos iure diuino Presbyteris esse maiores. Probat PRIMO ex figura Testamenti veteris, quanquam hoc argumentum, vt etiam sequens de distinctione Apostolorum & discipulorum, probat etiam de potestate ordinis; nam in Testamento veteri erat vnus summus Sacerdos Aaron, & qui ei succedebant, erant præterea minores Sacerdotes, omnes videlicet filij Aaron, & qui ab illis descendebant; ac denique erant Leuitæ ceteri, qui à Leui originem ducebant, sed nõ per Aarõnem. Constat autem iure diuino fuisse distinctos hos tres gradus, Pontificum, Sacerdotum, & Leuitarum; ita vt Pontifex maior esset Sacerdotibus, & Sacerdotes Leuitis; nam & consecrationes eorum distinctæ erant, & vestes, & officia, vt patet Exod. 28. & 40. Leuit. 8. & Numeri 3. 4. & 20.

Quod autem iurisdictio penes Pontificem esset, non autem penes cœtum minorum Sacerdotum, patet ex lib. Deur. cap. 17. *Qui superbiert nolens obedire Sacerdotis imperio, ex sententia iudicis moriatur.* quod etiam fatentur Centuriatores Magdeburgen. Cent. 1. lib. 1. cap. 7. col. 257. *In Ecclesia, inquit, populi Iudaici, unus tantum erat lege diuina Sacerdos summus, quem omnes cogebatur agnoscere, eiq; parere.* Idem quoque fatetur Calvinus lib. 4. Institut. cap. 6. §. 1. *Illic, inquit, unum Antistitem prefecit, quem omnes respicerent, quo melius in unitate continerentur.* At Episcopi id sunt in Ecclesia, quod erant Pontifices in Testamēto veteri, id Presbyteri apud nos, quod illic minores Sacerdotes, vt etiam id Diaconi nostri, quod illorum Leuitæ, vt docent Damascus in epist. 3. de Chorepiscopis, Hieronymus in epistola ad Eua-
grium 85. Leo epist. ad Episcopos Germaniæ & Galliæ 88. Concilium Hispalense II. canone 7. & alij permulti grauis-
simi auctores.

Et sanè nulla ratio permittit, vt distinctior fuerit hierar-
chia in Testamento veteri, quàm in nouo, cum illud vmbra
istud imagini comparatur ab Apostolo ad Hebr. 10. Sequitur
igitur, vt sicut in Testamento veteri iure diuino Pontifices
Sacerdotibus minoribus auctoritate præstabant, ita etiam
Episcopi in Ecclesia Presbyteris præsent.

SECUNDO, probatur hoc idem ex distinctione Apo-
stolorum & discipulorum LXX. Nam Episcopus Apostolis suc-
cedere, Presbyteros autem septuaginta discipulis, docent
constanter omnes Patres. Vide Concilium Neocæsariense
can. 13. Damascum in epist. 3. de Chorepiscopis, Anacletum e-
pist. 2. Hieronymum in epist. ad Marcellam de erroribus
Montani, Augustinum tract. in Psalm. 44. Leonem epist. 88.
Isidorum lib. 2. de diuinis officiis, Bedam in caput 10. Lucæ,
& alios. Porro, Apostolos iure diuino maiores fuisse discipu-
lis septuaginta, satis apèrè colligitur. Primum, ex institu-
tione distincta, & diuersa. Apostolos enim solùm duodecim
Dominus esse voluit, Luc. 6. & eos semper ferè secum habe-
bat, ac priuatim instruebat; Discipulos autem LXXII. Lucæ
10. instituit. Præterea Ioan. 20. solis Apostolis dixit: *Sicut mi-
sit me Pater, & ego mitto vos.* Deniq; Act. 1. Cùm ex Iudæ a-
postasia numerus duodenarius imminutus esset, assumptus
est

est Matthias, nec sine solenni quadam cærimonia, cùm tamen esset ille antea ex numero discipulorum.

TERTIO, probatur hoc idem ex illis Domini verbis Matthæi 24. *Fidelis seruus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam.* Hæc enim verba S. Hilarius & ceteri Patres in hunc locum, de Episcopis dicta esse volunt; ex quo intelligimus, ipso Domino instituyente, Episcoporum propriam esse curam, & gubernationem Ecclesiæ, quo etiam pertinet locus ille Actorum 20. *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei.*

QUARTO, probatur ex antiquitate; nam si iure humano Episcopi Presbyteris præessent, inueniretur certè principium aliquod huius institutionis post Apostolica tempora. At ipso tempore Apostolorum is erat Ecclesiæ vsus, vt Presbyteri Episcopis subessent; nam 1. Timoth. 5. Apostolus ita scribit: *Auersus Presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus, aut tribus testibus.* Vbi videmus Episcopum Apostolorum tempore, iudicem Presbyterorum, proinde verum Principem, ac superiorem fuisse.

Item **IGNATIVS** Apostolorum discipulus in epist. ad Philadelphienfes ita scribit: *Boni sunt Sacerdotes, & sermonis Ministri, melior autem est Pontifex, cui credita sunt sancta Sacramentorum, cui soli commissa sunt secreta Dei.* **CLEMENS** quoque Ignatij æqualis, in Apostolorum canonibus, can. 40. *Presbyter, inquit, & Diaconi præter Episcopum nihil agere pertentent; nam Domini populus illi commissus est, & pro animabus eorum hic redditurus est rationem.* Denique **DIONYSIVS** Arcopagita Pauli Apostoli discipulus, cap. 5. Eccles. hierarch. describens hierarchiam diuinitus institutam; primo loco Pontifices, secundo Sacerdotes, tertio Ministros ponit. **IRENÆVS**, qui proximus Apostolicis temporibus fuit, libro 3. cap. 3. *Habemus, inquit, annumerare eos, qui ab Apostolis instituti sunt Episcopi, & successores eorum. Nam si recondita mysteria scissent Apostoli, quæ seorsim & latenter ab reliquis perfectos docebant, iis vel maximè traderent ea, quibus etiam ipsas Ecclesias committebant, &c.* Vbi Episcopis dicit commissas esse Ecclesias, vt Apostolorum successoribus.

TERTVLLIANVS antiquissimus Latinorum, in lib. de Baptismo

ptismo: *Ius habet, inquit, dandi Baptismum summus Sacerdos, qui est Episcopus, dehinc Presbyteri, & Diaconi, sed non sine Episcopi facultate.*

Quantum ad TERTIVM, quod Episcoporum auctoritas non sit in cœtu Presbyterorum, quasi Consul in senatu, sed ut Principis in Concilio Consiliariorum sibi subiectorum, primùm colligitur ex testimoniis iam citatis B. Pauli, in epistola ad Timotheum, Clementis, Irenæi, Tertulliani, deinde ex Conciliis. omnia siquidem Concilia, tum generalia, tum provincialia, etiam antiquissima, quorum meminit Eusebius libro 5. histor. cap. 23. & 25. à solis Episcopis celebrata sunt.

Constat autem in Conciliis maximè exerceri iurisdictionem, cum leges in eis ponantur, & pœnæ præuaricatoribus decernantur: Item ex eo, quod multis in locis legimus, Presbyteros ab Episcopis excommunicatos, nusquam autem Episcopos à Presbyteris. Vide Concilium II. Carthaginense, can. 8. & 9. Deniq; ex eo, quod soli Episcopi soliû, siue thronum habent in Ecclesia, quod est potestatis indicium, unde & imperare Principum more dicuntur à Patribus. Vide Chryostomum in libro de sacerdotio, Ambrosium in libro de dignitate sacerdotali, & Gregorium Nazianzenum in oratione ad Principem irascentem, & populum timore petculsum. Sed iam obiectiones diluamus.

CAPVT XV.

Soluntur obiectiones.

PRIMO loco obiiciunt testimonium B. Pauli, ex quo iidem videntur esse Episcopi & Presbyteri, Philip. 1. *Paulus & Timotheus seruis Iesu Christi, omnibus sanctis, qui sunt Philippi, cum Episcopis & Diaconibus.* Certè hoc loco Presbyteri dicuntur Episcopi; non enim in vna vrbe multi fuissent Episcopi, si Episcopi nomen summum aliquem Sacerdotem significaret: Deinde quare non dixit Paulus, cum Episcopo, Presbyteris, & Diaconibus, si Presbyteri ab Episcopis eo tempore distinguebantur?

RESPON-